

คำนำ

งานวิจัยฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในภาคกลาง ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน กรรมการชุมชน เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่องค์กรท้องถิ่น นอกจากนั้นยังได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุจากผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านรวมทั้งศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี สังข์ศรี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัย ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มที่สละเวลาให้ข้อมูลอย่างละเอียดและครอบคลุมทุกประเด็น และขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทุกท่าน จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ ผู้เกี่ยวข้อง นักวิชาการและผู้สนใจทุกท่าน ที่จะได้นำแนวทางไปปรับใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

พัชรา สังข์ศรี

ตุลาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทคัดย่อ ข	
บทสรุปผู้บริหาร	ง
สารบัญ	
สารบัญตาราง	
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
นิยามและคำศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
1. ความหมายของผู้สูงอายุ	5
2. ความต้องการของผู้สูงอายุ	7
3. ความต้องการการศึกษาหรือเรียนรู้ของผู้สูงอายุ	10
4. การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้สูงอายุ	12
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
1. ขั้นตอนการวิจัย	20
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	20
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	21
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	23
5. การวิเคราะห์ข้อมูล	23
6. การจัดทำร่างแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำหรับผู้สูงอายุ	24
7. จัดสัมมนาผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อร่างแนวทาง การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ	24

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

- ข้อมูลทั่วไป 25
- สภาพการรับรู้และข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุในปัจจุบัน (วัตถุประสงค์วิจัยข้อ 1) 31
- ความต้องการและแนวทางส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้หรือได้เรียนรู้ตลอดชีวิตเสนอโดยผู้สูงอายุ (วัตถุประสงค์วิจัยข้อ 2) 41
- แนวทางส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเสนอโดยผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชน และ โดยบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (วัตถุประสงค์วิจัยข้อ 3) 50
- แนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้สูงอายุ (วัตถุประสงค์วิจัยข้อ 4) 70

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

- วิธีดำเนินการวิจัย 86
- สรุปผลการวิจัย 87
 - แนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ 92
- การอภิปรายผล 94
- ข้อเสนอแนะ 101

บรรณานุกรม 106

ภาคผนวก ก : เครื่องมือในการวิจัย 107

ข : รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ 127

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
1	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ	26
2	แสดงจำนวนและร้อยละของการประกอบอาชีพ รายได้และการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ	27
3	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชน	29
4	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ อบต.	1
5	แสดงการได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุจากสื่อต่าง ๆ	32
6	แสดงประเภทความรู้ข้อมูลข่าวสารที่ผู้สูงอายุได้รับ	32
7	แสดงช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุรับฟังวิทยุและคู่มือโทรทัศน์เพื่อรับข้อมูลข่าวสาร	33
8	แสดงประเภทของสื่อที่ผู้สูงอายุมีอยู่ที่บ้าน	33
9	แสดงโอกาสการไปเที่ยวชมหรือรับความรู้จากแหล่งเรียนรู้ของผู้สูงอายุ	34
10	แสดงโอกาสการไปรับฟังวิทยากรบรรยายให้ความรู้ของผู้สูงอายุ	34
11	แสดงการเข้าร่วมกลุ่มอาชีพในชุมชนของผู้สูงอายุ	35
12	แสดงการเข้ารับการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาพื้นฐานของผู้สูงอายุ	36
13	แสดงการเข้าร่วมกิจกรรมการสอนอ่านเขียนเพื่อการเรียนรู้หนังสือของผู้สูงอายุ	36
14	แสดงการจัดกิจกรรมการสอนอ่านเขียนในชุมชน	37
15	แสดงการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญในชุมชน	37
16	แสดงการจัดฝึกอบรมวิชาชีพในชุมชนแก่ผู้สูงอายุ	38
17	แสดงประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	38
18	แสดงการเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ในชุมชน	9
19	แสดงวิธีการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในชุมชน	40
20	แสดงเรื่องของข่าวสารที่เผยแพร่แก่ประชาชนในชุมชน	40
21	แสดงการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุโดยตรง	41
22	แสดงความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อความจำเป็นในการสอนอ่านเขียนแก่ผู้สูงอายุ	42
23	แสดงสถานที่ที่ผู้สูงอายุต้องการในการจัดกิจกรรมสอนอ่านเขียนแก่ผู้สูงอายุ	42
24	แสดงช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุต้องการในการสอนอ่านเขียนให้ผู้สูงอายุ	43

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
25	แสดงความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้เรียนต่อ การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ	43
26	แสดงระดับการศึกษาที่ผู้สูงอายุสนใจเข้าเรียน	44
27	แสดงความต้องการของผู้สูงอายุต่อสถานที่ในการสอน กศน. สายสามัญระดับต่าง ๆ	44
28	แสดงความต้องการของผู้สูงอายุต่อช่วงเวลาที่เหมาะสมกับ การจัดการสอนของ กศน. สายสามัญระดับต่าง ๆ	45
29	แสดงความต้องการของผู้สูงอายุต่อการจัดฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้สูงอายุ 4	5
30	แสดงความต้องการของผู้สูงอายุต่อประเภทวิชาชีพที่ควรจัดให้แก่ผู้สูงอายุ	46
31	แสดงประเภทของความรู้ข้อมูลข่าวสารที่ผู้สูงอายุต้องการ	46
32	แสดงความต้องการของผู้สูงอายุต่อวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่จะช่วยให้ ผู้สูงอายุได้รับ	47
33	แสดงความต้องการของผู้สูงอายุต่อช่วงเวลาการรับฟังและชมรายการวิทยุ หรือโทรทัศน์	48
34	แสดงความต้องการของผู้สูงอายุต่อแหล่งเรียนรู้ที่ควรจัดให้มีในชุมชน	48
35	แสดงความต้องการของผู้สูงอายุต่อกิจกรรมที่ควรจัดในแหล่งเรียนรู้ของชุมชน 4	9
36	แสดงความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อวิธีการที่จะทำให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต	49
37	แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อความจำเป็นที่ ผู้สูงอายุต้องได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสาร	50
38	แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อความจำเป็นใน การสอนผู้สูงอายุให้รู้หนังสือ	51
39	แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อสถานที่ ที่ควรจัดสอนอ่านเขียนแก่ผู้สูงอายุในชุมชน	51
40	แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อการสนับสนุน ให้ผู้สูงอายุได้เรียนต่อการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ	52
41	แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อสถานที่ ที่ควรจัดสอน กศน.สายสามัญแก่ผู้สูงอายุ	52

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
42	แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อการจัดฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้สูงอายุ	53
43	แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อประเภทของวิชาชีพที่ควรจัดอบรมแก่ผู้สูงอายุ	53
44	แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อสถานที่ที่ควรจัดอบรมวิชาชีพแก่ผู้สูงอายุ	4
45	แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อประเภทของความรู้ ข้อมูลข่าวสารที่ควรจัดให้กับผู้สูงอายุ	54
46	แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อวิธีการที่ควรใช้เผยแพร่ความรู้แก่ผู้สูงอายุ	55
47	แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับจัดบรรยายหรือฝึกอบรมแก่ผู้สูงอายุ	56
48	แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อสื่อที่ควรใช้เผยแพร่ความรู้แก่ผู้สูงอายุ	56
49	แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อประเภทของแหล่งเรียนรู้ที่ควรจัดให้มีในชุมชน	57
50	แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อวิธีการทำให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ข่าวสารอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต	57
51	แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อหน่วยงานที่ดูแลกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในระดับตำบลและหมู่บ้าน	59
52	แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อองค์ประกอบของกรรมการชมรมผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน	59
53	แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อที่มีของงบประมาณที่จะใช้ส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุในระดับตำบลและหมู่บ้าน	60
54	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานความจำเป็นที่ผู้สูงอายุต้องได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสาร	60
55	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อความจำเป็นในการสอนผู้สูงอายุให้รู้หนังสือ	61

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
56	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อสถานที่ ที่ควรจัดสอนอ่านเขียนแก่ผู้สูงอายุ	61
57	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต.ต่อการสนับสนุน ให้ผู้สูงอายุได้เรียนต่อการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ	62
58	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต.ต่อสถานที่ ที่ควรจัดสอน กศน.สายสามัญแก่ผู้สูงอายุ	62
59	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อการจัดฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้สูงอายุ	63
60	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อประเภทของวิชาชีพที่ควรจัดอบรมแก่ผู้สูงอายุ	63
61	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อสถานที่ ที่ควรจัดอบรมวิชาชีพแก่ผู้สูงอายุ	64
62	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่และ อบต.ต่อประเภทของความรู้ข้อมูล ข่าวสารที่ควรจัดให้กับผู้สูงอายุ	65
63	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อวิธีการที่ ควรใช้เผยแพร่ความรู้แก่ผู้สูงอายุ	66
64	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่และ อบต.ต่อสถานที่ที่เหมาะสม สำหรับจัดบรรยายหรือฝึกอบรมแก่ผู้สูงอายุ	66
65	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อสื่อที่ควรใช้ เผยแพร่ความรู้แก่ผู้สูงอายุ	67
66	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อประเภทแหล่งเรียนรู้ ที่ควรจัดให้มีในชุมชน	67
67	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อวิธีการทำให้ผู้สูงอายุ ได้รับความรู้ข่าวสารอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต	68
68	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต.ต่อหน่วยงานที่ ควรดูแลกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในระดับตำบลและหมู่บ้าน	69
69	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อองค์ประกอบของ กรรมการชมรมในชมรมผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน	69

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
70	แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อที่มาของงบประมาณที่จะใช้ส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุในระดับตำบลและหมู่บ้าน 70